

ร่างความมั่นคงในชีวิต ด้วยแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

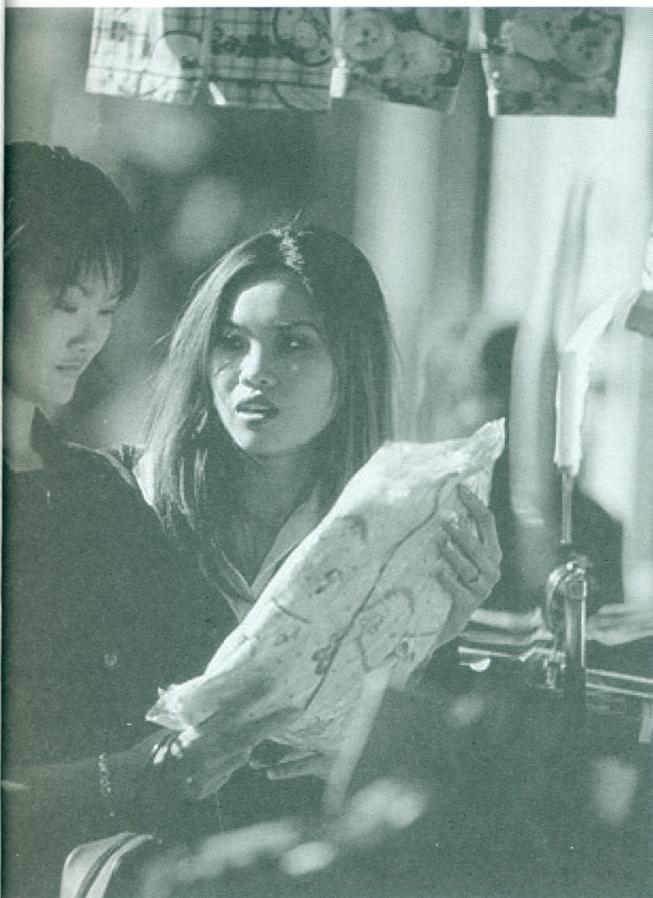

อารีย์ เชื้อเมืองพาณ 280913

รองศาสตราจารย์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

“ความกลัว” เป็นส่วนที่อยู่ในหัวใจในจิตใจของมนุษย์ทุกคน ทำไม่ถึงเป็นเรื่องนั้น คำตอบก็คือ ความกลัวคืออาการหวาดหัวนเมื่อได้ประสบ กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นสิ่งที่เราไม่ปรารถนา เพราะสิ่งนั้นมักจะสร้างความเดือดร้อน ให้กับเรารอยู่เสมอ หากจะกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ มนุษย์ทุกคนต้องการ ความปลอดภัยในชีวิต การดำเนินชีวิตที่ดีและมีความสุขต้องปลดจาก ความกลัว ทำอย่างไรเราจะพ้นจากความกลัวดังกล่าวได้ คำตอบก็คือ ต้องเสริมสร้าง “ความมั่นคง” ให้กับชีวิต หากคนเรามีความมั่นคงแล้ว ความหวาดกลัวต่อสิ่งที่เกิดขึ้นจะมีน้อยหรืออาจจะไม่มีเลยก็ได้ หากเราดำเนินชีวิต บนเส้นทางของความมั่นคงแล้ว เราทุกคนจะมีแต่ความสุข

ความมั่นคงคืออะไรและมีอะไรบ้าง

ความมั่นคงของคนทุกคน คือ หลักประกันที่ทำให้เรา ดำรงชีวิตได้อย่างปลอดภัย สามารถแสวงหาเพื่อตอบสนองต่อ ความจำเป็นขั้นพื้นฐาน และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ อย่างมีศักดิ์ศรี ตลอดจนได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการ พัฒนาศักยภาพของตนเอง ซึ่งความมั่นคงดังกล่าวประกอบไปด้วย

1. ความมั่นคงด้านการมีงานทำและรายได้ : ทุกคน เกิดมาต้องแสวงหาปัจจัยสี่เพื่อดำรงชีวิตให้อยู่รอดและปลอดภัย ดังนั้นทุกคนจึงต้องประกอบอาชีพตามที่ตนเองมีความถนัด การได้ประกอบอาชีพหรือทำงานที่มั่นคงและมีความสุข หรือพอใจในงาน รวมถึงมีรายได้ที่พอเพียงต่อการดำรงชีวิต ของตนเองและครอบครัว นอกจากนี้หากสามารถเก็บหอมรอมริบ เงินออมในระดับที่พอเพียงสำหรับเอาไว้ใช้ในอนาคต และ ปราศจากหนี้สิน ย่อมทำให้คนทุกคนมีความสุข

2. ความมั่นคงด้านครอบครัว : มนุษย์เป็นสัตว์สังคม จึงต้องอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัว มีพ่อ มีแม่ และลูกๆ อาศัย อยู่ด้วยกัน หากคนในครอบครัวรู้จักรักใคร่สามัคคีปรองดองกัน มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง เคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกันและมีความเมตตาปรานี ต่อกัน ไม่ใช้ความรุนแรงในทุกรูปแบบ คนในครอบครัวจะมี แต่ความสุข

3. ความมั่นคงด้านสุขภาพอนามัย : คนเรามีร่างกาย เป็นทุนในการประกอบอาชีพรวมถึงเป็นเครื่องมือในการดำเนิน กิจกรรมต่างๆ ในชีวิต การมีสุขภาพกายที่ดี มีสุขภาพจิต ที่มั่นคง ย่อมเป็นหลักประกันที่พอเพียงต่อการดำเนินชีวิต ของเราราให้ความรวมราบรื่นไม่สะດด ดังนั้นคนเรารึงไม่ควร จะมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเจ็บป่วยทั้งทางกายและจิตใจ ควรประพฤติปฏิบัติตนในทางที่มีส่วนส่งเสริมสุขภาพกายและ จิตของตนให้ดีและมีความมั่นคง

4. ความมั่นคงด้านการศึกษา : การศึกษาเป็นปัจจัย ที่สำคัญในการประกอบอาชีพ รวมถึงการดำรงชีวิต หากคนเราได้ รับโอกาสทางการศึกษาที่พอเพียงต่อการครองชีวิต จะทำให้ ได้โอกาสในการประกอบอาชีพที่มั่นคง ซึ่งจะส่งผลดีต่อการ ดำรงชีวิตของตนเองและครอบครัว

5. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านที่อยู่อาศัยและ สิ่งแวดล้อม : ที่อยู่อาศัยถือเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ที่สำคัญต่อการ ดำรงชีวิตของสัตว์โลกทุกประเภทที่อาศัยบนโลกใบนี้ นอกจาก การจะมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง และมีมาตรฐานความมั่นคง ต่อการอยู่อาศัยแล้ว สิ่งหนึ่งที่สำคัญก็คือสิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็น ธรรมชาติ ยังรวมถึงสภาพของคนที่อาศัยอยู่ร่วมกับเราในชุมชน นั้นด้วย หากคนเรามีความมั่นคงด้านนี้แล้วชีวิตของคนเราจะ ดำรงอยู่ได้อย่างมีความสุข

เกื้อกูล
เป็น
ต้อง
เศรษฐ
ดังกง
ดังนั้น
เรื่อง
ความ

ที่เห็น
เราไง
เป็น

การ
เป็น
เมื่อ
สินค้า
ธุรกิจ
ประ^ล
ออก

สิ่งใด
ตัดสิ
การ
และ
เข่น
เรายัง
สุดที่

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับการสร้างคุณภาพชีวิต

ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นถึงความมั่นคงที่คนเราจะต้องมีซึ่งหากพิจารณาถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตของคนในปัจจุบันจะพบว่าเป็นการดำเนินชีวิตโดยเน้นความมั่งคั่ง “ด้านเศรษฐกิจ” เป็นสำคัญ โดยเน้นเป็นตัววัดคุณภาพของการดำเนินชีวิตของคนโดยอาศัยรายได้ต่อหัวของประชากรเป็นเครื่องตัดสิน ด้วยเหตุนี้ จึงมีการแก่งแย่งแข่งขันกันเพื่อด้วยความ “ความร่ำรวย” จึงก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ขึ้นอย่างมากหมายทั้งปัญหาสภาพสิ่งแวดล้อม ที่ถูกทำลาย ปัญหาทางสังคมที่นับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น ตามด้วยปัญหาด้านสุขภาพของคนที่นับวันจะเพิ่มขึ้น กับโรคใหม่ๆ และมีความรุนแรงมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากคนไทยปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตจาก “ความพอใจพอกิน” มาเป็น “การกินอยู่อย่างหรูหราก” จนเกิดเป็นวัฒนธรรมบริโภคนิยมศีลธรรมและจริยธรรมอันดึงมากที่ตอกย้ำในสภาพที่สื่อถึงโกร姆และที่สำคัญคนไทยตอกย้ำในสภาพที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว เพราะ “เงิน” ที่นำมาซื้อความหรูหราก็มาจาก “การกู้ยืม” จนประเทศไทยต้องตกอยู่ในสภาพเกือบล้มละลายในต้นปี 2540 เพราะเงินที่นำมาปล่อยกู้ในประเทศล้วนมาจากการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศอย่างไรก็ตี นับว่าเป็นบุญของคนไทยที่เรามีพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงเบริริเปสมีอ่อน “พ่อของแผ่นดิน” ซึ่งเปี่ยมล้นด้วยพระเมตตาต่อพสกนิกรของพระองค์ พระองค์ท่านทรงเลี้งเห็นสิ่งเหล่านี้จึงพระราชทาน “แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง” ให้กับพสกนิกรชาวไทย ซึ่งอยู่ในสภาพที่มีความยากลำบากอยู่กับ

ชีวิตตนเองไม่ได้ โดยทรงเน้นให้พสกนิกรนำไปปฏิบัติเพื่อหารอดพันจากวิกฤตและเป็นแนวทางในการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งแนวทางตามหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่ทรงพระราชทานประกอบไปด้วย

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ไม่มากหรือน้อยเกินไป และที่สำคัญจะต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นให้เดือดร้อน ซึ่งความพอดีดังกล่าวประกอบไปด้วย

ความพอดีด้านเศรษฐกิจ คือ การรู้จักการดำเนินชีวิตอย่างพอเหมาะสมของครัว พอยู่พอกินสมควรตามอัตราภาพและฐานะของตนเอง ซึ่งหากทำได้ความพอดีด้านอื่นๆ ก็จะเกิดขึ้นในปัจจุบันหลายคนเน้นการแสวงหารายได้โดยล้มคิดไปถึงศีลธรรมอันดึงงามที่อยู่ในใจของทุกคน ดังนั้นเราต้องพิจารณาตนเองให้ถ้วนถี่ความรู้ ความสามารถและโอกาสที่เรามีอยู่และใช้สิ่งที่เรามีอยู่แสวงหารายได้ในลักษณะที่ไม่เบียดเบียนตนเองและเบียดเบียนผู้อื่น คือ อย่าทำเกินกำลังที่มีอยู่และอย่าออกนอกรุ่นอุกทาง

2. ความพอดีด้านจิตใจ คือ การที่มีจิตใจที่เข้มแข็ง มีจิตสำนึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความอ่อนโยน อ่อนโยน การประนีประนอม ที่สำคัญรู้จักເเอกสารใจเข้ามาใส่ใจเรา จะทำให้เราเข้าใจจิตใจคนอื่นมากยิ่งขึ้น ความขัดแย้งทั้งในระดับครอบครัวและชุมชนจะลดลง จะทำให้เรามีความมั่นคงทั้งด้านครอบครัวและชุมชน

ความพอดีด้านสังคม คือ ต้องรู้จักการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้จักความสามัคคี ไม่ใช่ทำตัวแข่งขันกัน เพราะนั่นเป็นต้นเหตุของความ “ล้มจม” ทั้งของตนเองและผู้อื่น ต้องยอมรับว่าสังคมในปัจจุบันเป็นสังคมที่แข่งขันกันทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม หากเราหลงหลุดไปแข่งขันกับคนกลุ่มดังกล่าว ความเดือดร้อนก็จะปรากฏแก่ตัวของเราระยะหนึ่ง ดังนั้นเพื่อให้เกิดความมั่นคงด้านครอบครัว เราต้องหยุดในเรื่องดังกล่าวให้ได้เมื่อคำโบราณที่ว่า “ทำตัวแข่งกับสังคม ความล้มจมจะตามมา”

ความพอดีด้านเทคโนโลยี คือ รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและไม่เป็นปรัปักษ์ต่อสิ่งแวดล้อม เพราะในปัจจุบัน เราใช้เทคโนโลยีเพื่อการแข่งขันซึ่งกันและกัน อาจจะกล่าวว่า เป็นการใช้เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ให้ตนเองให้ได้มากที่สุด

ความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ การรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่าง恰สมควร และเป็นการใช้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และเป็นที่น่าตกใจมาก เมื่อมีรายงานว่าทรัพยากรธรรมชาติถูกน้ำนำไปใช้ในการผลิตสินค้าจำนวนมากจนทำให้เกิดความสูญเสียความสมดุลทางธรรมชาติ และที่สำคัญสินค้าที่คุณผลิตได้สามารถนำไปเลี้ยงประชากรของโลกได้อีก 50 ปี โดยไม่ต้องทำการผลิตสินค้าอีกมาราคาใหม่

2. ความมีเหตุและผล หมายถึง การตัดสินใจจะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งต้องพิจารณาถึงเหตุและผลที่จะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ ตัดสินใจด้วย “หลักความถูกต้อง” ไม่ใช่ “หลักความถูกใจ” การดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของความมั่นคงต้องพิจารณาเรื่องเหตุและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากเหตุดังกล่าวอย่างถ่องถ่อง ก่อนตัดสินใจ เช่น การตัดสินใจซื้อรถยกต้นแรกเพื่อหวังได้คืนภายในห้าปีที่เรายังไม่มีความพร้อมโดยเฉพาะค่าใช้จ่ายหลายอย่างที่จะตามมา สุดท้ายมีหลายรายที่ต้องคืนเงินภาษีและต้องสูญเสียเงินที่ผ่อน

รายเดือน เป็นต้น หากเราใช้หลักความถูกต้องแล้วเราจะไม่ติดกับดักกกล่าว

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดี หมายถึง การฝึกจิตใจให้มีคุณธรรมและจริยธรรมอันดี พร้อมที่จะเชิญชวนการณ์ที่จะเกิดขึ้นในภายหน้า เช่น หากตกทุกข์ได้ยากแค่ไหนก็จะไม่กระทำในสิ่งที่ผิดศีลธรรม ยังคงดำรงตนอยู่ในศีลธรรมอันดีงามอย่างไรก็ดี หากมีคุณธรรมอย่างเต็มที่เมื่อมีความรู้อาจจะตอกเป็นเหยื่อของ “จิตใจสังคม” ด้วยย่างประกายให้เห็นทางสื่อ เก็บทุกวันทั้งโดยเฉพาะชีวิตลูกโซ่ ดังนั้นนอกจากจะมีคุณธรรมและจะต้องมีความรู้ด้วย กล่าวคือ

ความรู้ หมายถึง ความรอบรู้ด้านวิชาการที่จะต้องรอบรู้ทุกด้าน และนำมาใช้เมื่อโยงเพื่อประกอบการวางแผนในการนำไปปฏิบัติเพื่อก่อให้เกิดผลดีต่อตัวเราและคนรอบข้าง

คุณธรรม หมายถึง สิ่งที่ดีงามที่อยู่ในจิตใจของเรา ยังประกอบไปด้วย

หิริโตะปะ คือ ความละอายและเกรงกลัวต่อการกระทำชั่วทั้งในที่ลับและที่แจ้ง แม้จะมีโอกาสแรกจะไม่กระทำ เพราะเรารู้ทันว่ามันจะให้ความสุขแก่เราในระยะแรก หลังจากนั้น เราต้องรับความทุกข์จากการกระทำดังกล่าว ซึ่งจะต้องกระบวนการลึกความมั่นคงในชีวิตของเรารอย่างแน่นอน

ขันติ คือ ความอดทนต่อความทุกข์ยากลำบาก และอดกลั้นต่อสิ่งที่ไม่เย้ายวน

สันโดษ คือ ความพอใจในสิ่งที่เรามี และยินดีในสิ่งที่เราได้

หากเรามีคุณธรรมอย่างน้อย 3 อย่างนี้ในจิตใจของเรา จะทำให้เรามีภูมิคุ้มกันที่ดีและจะทำให้เราไม่ทำในสิ่งที่ผิดทั้งทางโลกและทางศีลธรรม และชีวิตของเราและครอบครัวจะมีความมั่นคงอย่างยั่งยืนตลอดที่เรายังมีลมหายใจอยู่

กล่าวโดยสรุป คนเรารถูกคนต้องการความสุขจากการใช้ชีวิตในโลกใบนี้ แต่จะมีสักกี่คนที่มีความสุขอย่างยั่งยืน ทั้งนี้เนื่องจากความสุขของเขาเหล่านั้นไม่ตั้งอยู่บนฐานที่มั่นคง ดังนั้น หากเราต้องการความสุขที่ยั่งยืนการใช้ชีวิตต้องดั้งเดิมอยู่บนฐานที่มั่นคง ซึ่งได้ก่อความเสียหายตัวบุคคลไปด้วยอะไรมาก อย่างไรก็ตี การสร้างความมั่นคงให้กับชีวิตในแต่ละด้านไม่ง่ายเลยหากเรามีมหลักในการสร้าง นับว่าเป็นโชคดีของสกนธิชาวไทยที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของพวกเราได้พระราชทานหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ยึดเป็นแนวทางในการสร้างความมั่นคงของชีวิต ดังนั้นเราควรเริ่มทำเสียแต่วันนี้ก่อนที่ไม่มีโอกาสที่จะทำ และต้องทำด้วยวิธีปฏิบัติเท่านั้นจึงจะเห็นผลอย่างแท้จริง หากเป็นเพียงแค่ผู้รู้แต่ไม่เป็นผู้แจ้ง พวกรากยังคงวนเวียนอยู่ในวัฏจักรเดียวสุขเดียวทุกๆอยู่จนชีวิตจะหาไม่ ได้แต่เสียดายที่มีโอกาสพบสิ่งดีๆ แล้วไม่นำโอกาสสักกล่าวมาพัฒนาตนเองและครอบครัว

เกษตร วัฒนชัย. (ม.ป.บ.). เศรษฐกิจพอเพียงกับการศึกษา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: www.inspect9.moe.go.th/economic_king80.htm.

พงษ์เทพ สุธีรุ่ง. (ม.ป.บ.) แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับกระบวนการภาคประชาชน. สงขลา:มหาวิทยาลัยสงขลา นครินทร์.